

**CENTRALIZUOTA FINANSŲ IR TURTO TARNYBA
PRIE KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, Šv. Ignoto g. 8, LT-01120 Vilnius, tel.: (8 5) 273 57 90, faks.: (8 5) 273 56 15, 278 50 73. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188711359

KAM Finansų ir biudžeto departamentui

2020 - - Nr. IS-

DĖL METINIO FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO

Teikiame **Krašto apsaugos ministerijos** 2019 metų **metinį finansinių ataskaitų rinkinį**.

Krašto apsaugos ministerijos (toliau – įstaiga) **finansinių ataskaitų rinkinys** sudaromas pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų (toliau – VSAFAS) reikalavimus, apibendrinus finansinių metų duomenis. Aiškinamajame rašte detalizuojami ir paaiškinami finansinėse ataskaitose teikiami duomenys, taip pat teikiama papildoma reikšminga informacija, reikalinga pagal VSAFAS. Finansinės būklės ataskaita skirta informacijai apie įstaigos turtą, finansavimo sumas, išsipareigojimus ir grynąjį turtą pateikti. Veiklos rezultatų ataskaita skirta informuoti apie įstaigos veiklos rezultatus, t. y. uždirbtas pajamas ir turėtas sąnaudas. Pridedamas Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinės sistemos (toliau – VSAKIS) priemonėmis parengtas finansinių ataskaitų paketas pagal atskirus finansinių ataskaitų elementus.

Finansinių ataskaitų rinkinys parengtas už laikotarpį nuo 2019 m. sausio 1 dienos iki 2019 m. gruodžio 31 d. Finansinių ataskaitų duomenys pateikti eurai (centų tikslumu).

Direktorė

plk. lt. Jūratė Dringelienė

V. Jašmontienė, tel. (8 5) 273 5796, el.p. virginija.jasmontiene@kam.lt

2019 METŲ FINANSINIO RINKINIO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Bendroji dalis

Viešojo sektoriaus subjektas – **Krašto apsaugos ministerija** - yra viešasis juridinis asmuo. Tai biudžetinė įstaiga (įstaigos kodas – 188602751, būstinės adresas – Totorių 25/3, Vilnius), finansuojama iš valstybės biudžeto. Krašto apsaugos ministerijos tikslai: formuoti gynybos politiką, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; formuoti tarptautinio bendradarbiavimo gynybos srityje, įskaitant ir dalyvavimą tarptautinėse karinėse operacijose, politiką, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; užtikrinti valstybės gynybos, karinių ir kitų krašto apsaugos funkcijų atlikimą taikos ir karo sąlygomis. Ministerijos veikla grindžiama Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Vyriausybės nutarimais, kitais teisės aktais. Ministerijos veikla organizuojama vadovaujantis ministro patvirtintais strateginiais ir metiniais veiklos planais, kitais planavimo dokumentais, kurie yra skelbiami ministerijos interneto tinklapiuose. Vidutinis Krašto apsaugos ministerijos darbuotojų skaičius per ataskaitinį laikotarpį – 272,7 (praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 265).

Krašto apsaugos ministerija yra viena iš krašto apsaugos sistemą (tolias – KAS) sudarančių institucijų.

Krašto apsaugos ministerijos buhalterinę apskaitą tvarko ir ministerijos finansinių ataskaitų rinkinius sudaro **Centralizuota finansų ir turto tarnyba prie KAM**, įstaigos kodas 18871135. Informaciją apie **Krašto apsaugos ministerijos** kontroliuojamus, asocijuotuosius ir kitus subjektus teikia konsoliduotąjį KAS institucijų ataskaitų rinkinį sudarantis ir viešai jį skelbiantis Krašto apsaugos ministerijos administracijos padalinys.

Krašto apsaugos ministerija dalį jai skirtų biudžeto asignavimų perduoda **Lietuvos šaulių sąjungos** veiklai finansuoti. **Lietuvos šaulių sąjunga** yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, teisinė forma – asociacija (įmonės kodas 191691799, būstinės adresas – Laisvės al. 34, Kaunas); veiklą nustato Lietuvos Respublikos Šaulių sąjungos įstatymas. **Lietuvos šaulių sąjungos** iš valstybės biudžeto skiriamų lėšų buhalterinę apskaitą tvarko (nuo 2010 m. sausio 1 d.) **Centralizuota finansų ir turto tarnyba prie KAM**, įstaigos kodas 18871135.

Apskaitos politika

1. **Centralizuota finansų ir turto tarnyba prie KAM**, centralizuotai tvarkydama Krašto apsaugos ministerijos įsteigtų ir ministro įsakymais pavestų įstaigų, taip pat Krašto apsaugos ministerijos buhalterinę apskaitą ir sudarydama finansinių ataskaitų rinkinius, taiko **bendrą (vieningą) KAS institucijoms patvirtintą apskaitos politiką** ir vadovaujasi krašto apsaugos ministro 2010 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. V-786 „Dėl krašto apsaugos sistemos institucijų apskaitos vadovo patvirtinimo“ patvirtintu apskaitos vadovu. Taikoma apskaitos politika užtikrina, kad apskaitos duomenys atitiktų kiekvieno taikytino VSAFAS reikalavimus. Jeigu nėra konkretaus VSAFAS reikalavimo, yra vadovaujama bendraisiais apskaitos principais: subjekto, veiklos tęstinumo, periodiškumo, pastovumo, piniginio mato, kaupimo, palyginimo, atsargumo, neutralumo, turinio viršenybės prieš formą.

2. Apskaitos politika, ūkinių įvykių ir ūkinių operacijų registravimo tvarka užtikrina, kad finansinėse ataskaitose pateikiama informacija yra *svarbi* vartotojų sprendimams priimti; *patikima*, nes teisingai nurodo biudžetinės įstaigos finansinius rezultatus, finansinę būklę ir pinigų srautus, parodo ūkinių įvykių ir ūkinių operacijų ekonominę prasmę, ne vien teisinę formą, nešališka, netendencinga, apdairiai pateikta (atsargumo principas); visais reikšmingais atžvilgiais *išsami*.

3. Pasirinkta ir patvirtinta apskaitos politika taikoma nuolat.

4. Apskaitos politika keičiama **visoms KAS institucijoms vieningai**, vadovaujantis VSAFAS reikalavimais ir taikoma vienodai visiems finansinių ataskaitų straipsniams, kuriems turi įtakos apskaitos politikos keitimas.

5. Apskaitos politika apima ūkinių operacijų ir įvykių pripažinimo, įvertinimo ir apskaitos principus, metodus ir taisykles.

Pateikiame pagrindines **KAM** apskaitos politikos nuostatas pagal atskirus finansinių ataskaitų elementus arba straipsnius, ūkines operacijas, ūkinius įvykius ir jų apskaitos procedūras.

Nematerialusis turtas

Nematerialusis turtas yra pripažįstamas, jei atitinka nustatytą nematerialiojo turto apibrėžimą ir nustatytus šio turto pripažinimo kriterijus. Nematerialusis turtas pagal pobūdį skirstomas į pagrindines grupes, nustatytas VSAFAS. Į smulkesnes grupes nematerialusis turtas skirstomas pagal institucijos poreikį. Pirminio pripažinimo metu nematerialusis turtas įvertinamas savikaina. Vėlesnių įvertinimų metu jis vertinamas savikaina, atėmus sukauptą amortizaciją ir vertės sumažėjimą (nuvertėjimą). Išlaidos, patirtos po nematerialiojo turto pirminio pripažinimo, didina nematerialiojo turto įsigijimo savikainą tik tuo atveju, kai galima patikimai nustatyti, kad patobulintas nematerialusis turtas teiks didesnę ekonominę naudą, t.y. kad atliktas esminis nematerialiojo turto pagerinimas.

Sukūrus nematerialųjį turtą, pagal atliktų darbų aktą nematerialusis turtas užpajamuojamas pasigaminimo savikaina, perkeliant sumas iš plėtros darbų sąskaitos į atitinkamą nematerialiojo turto įsigijimo savikainos sąskaitą. Į pasigaminimo savikainą įtraukiamos visos tiesioginės išlaidos, kurios nustatytos VSAFAS.

Amortizacija skaičiuojama taikant tiesiogiai proporcingą metodą taip, kad nematerialiojo turto savikaina būtų sistemingai paskirstyta per jo naudingo tarnavimo laiką (**Priedas Nr. 1**). Amortizacija pradedama skaičiuoti nuo kito mėnesio, kai turtas pradedamas naudoti, pirmos dienos ir nebeskaičiuojama nuo kito mėnesio, kai naudojamo nematerialiojo turto likutinė vertė sutampa su jo likvidacine verte, kai turtas perleidžiamas, nurašomas arba kai apskaičiuojamas ir užregistruojamas to turto vieneto nuvertėjimas, lygus jo likutinės vertės sumai, pirmos dienos.

Likvidacinė nematerialiojo turto vertė yra lygi nuliui.

Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje pripažįstami pagal nuvertėjimo požymius, kurių pirminis sąrašas yra pateiktas VSAFAS. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje registruojami apskaičiuotų nuostolių suma mažinant turto balansinę vertę bei ta pačia suma registruojant ataskaitinio laikotarpio pagrindinės arba kitos veiklos sąnaudas. Kai vėlesnį ataskaitinį laikotarpį, pasikeitus aplinkybėms, atstatoma anksčiau pripažinta turto nuvertėjimo suma, turto balansinė vertė po nuvertėjimo atstatymo negali viršyti jo balansinės vertės, kuri būtų buvusi, jeigu turto nuvertėjimas nebūtų buvęs pripažintas.

Nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas yra peržiūrimas kasmet (kiekvienų finansinių metų pabaigoje) užtikrinant, kad neviršytų teisės aktuose numatytų terminų. Jeigu turto numatomas naudingo tarnavimo laikas žymiai skiriasi nuo anksčiau įvertinto naudingo tarnavimo laiko, amortizacijos laikotarpis yra atitinkamai koreguojamas. Kai nematerialusis turtas yra nurašomas arba kitaip perleidžiamas, jo įsigijimo vertė ir susijusi amortizacija yra nurašomos ir toliau nebeapskaitomos, o su tuo susijęs pelnas arba nuostolis apskaitomas veiklos rezultatų ataskaitoje.

Institucijos veikloje nebenaudojamas ir laikomas perduoti arba perduoti nematerialiojo turto vienetas paliekamas toje pačioje nematerialiojo turto grupėje, kurioje buvo registruotas anksčiau. Sudarant finansines ataskaitas patikrinama tokio turto atsiperkamoji vertė ir registruojami turto nuvertėjimo nuostoliai, jei tokių atsirado, vadovaujantis VSAFAS nuostatomis. Nustatydamą pelno ar nuostolių, atsiradusių dėl turto perleidimo, sumą ir laikotarpį, kurį šis pelnas ar nuostoliai turi būti įtraukti į apskaitą ir rodomi finansinėse ataskaitose, institucija vadovaujasi VSAFAS reikalavimais.

Išankstiniai apmokėjimai už nematerialųjį turtą yra registruojami nematerialiojo turto sąskaitose.

Ilgalaikis materialusis turtas

Ilgalaikis materialusis turtas yra pripažįstamas, jei atitinka nustatytą ilgalaikio materialiojo turto apibrėžimą ir nustatytus šio turto pripažinimo kriterijus. Ilgalaikis materialusis turtas pagal pobūdį skirstomas į pagrindines grupes, nustatytas VSAFAS, taip pat į smulkesnes grupes pagal įstaigos poreikį.

Išankstiniai apmokėjimai už ilgalaikį materialųjį turtą, taip pat gautas, bet dar nepradėtas naudoti, nebaigtas statyti ar komplektuoti turtas yra registruojami ilgalaikio materialiojo turto sąskaitose.

Pirminio pripažinimo metu ilgalaikis materialusis turtas įvertinamas įsigijimo savikaina. Vėlesnių įvertinimų metu ilgalaikis materialusis turtas, išskyrus žemę ir kilnojamąsias, nekilnojamąsias kultūros vertybes ir kitas vertybes, vertinamas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą nusidėvėjimo sumą ir turto nuvertėjimo sumą.

Žemė, kilnojamosios, nekilnojamosios kultūros vertybės ir kitos vertybės po pirminio pripažinimo finansinėse ataskaitose rodomi tikrąja verte, o kilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo bei nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tą ataskaitinį laikotarpį, kai jos padaromos. Žemės tikroji vertė yra nustatoma vadovaujantis Nekilnojamojo turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo masinio vertinimo duomenimis, panaudojant žemės verčių žemėlapi (išskyrus atvejus, kai yra kitų patikimų duomenų žemės tikrajai vertei nustatyti, pvz., nepriklausomų turto vertintojų atlikti vertės nustatymai). Kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių tikroji vertė nustatoma remiantis draudžiamąja verte, jei šios vertybės yra apdraustos. Tuo atveju, jei kilnojamųjų, nekilnojamųjų kultūros vertybių ar kitų vertybių tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta ir šios vertybės nėra apdraustos, jos apskaitoje registruojamos ir finansinėse ataskaitose rodomos verte, kuri yra nustatoma remiantis to turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo vertinimo duomenimis arba įsigijimo savikaina, jei ji gali būti patikimai įvertinta, arba simboline vieno euro verte (jei įsigijimo savikaina yra lygi nuliui arba negali būti patikimai įvertinta).

Nusidėvėjimas skaičiuojamas taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) metodą bei atsižvelgiant į teisės aktais nustatytus ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo normatyvus ([Priedas Nr. 1](#)). Nusidėvėjimas pradedamas skaičiuoti nuo kito mėnesio, kai turtas pradėtas eksploatuoti, pirmos dienos. Nusidėvėjimas nebeskaičiuojamas nuo kito mėnesio, kai naudojamo ilgalaikio materialiojo turto likutinė vertė sutampa su jo likvidacine verte, kai turtas perleidžiamas, nurašomas arba kai apskaičiuojamas ir užregistruojamas to turto vieneto nuvertėjimas, lygus jo likutinės vertės sumai, pirmos dienos. Ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikas yra peržiūrimas kasmet (kiekvienų finansinių metų pabaigoje) užtikrinant, kad neviršytų teisės aktuose numatytų terminų. Jeigu numatomas turto naudingo tarnavimo laikas gerokai skiriasi nuo anksčiau įvertinto naudingo tarnavimo laiko, nusidėvėjimo laikotarpis atitinkamai koreguojamas.

Likvidacinė ilgalaikio materialiojo turto vertė yra lygi 5 proc. įsigijimo savikainos.

Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje pripažįstami pagal nuvertėjimo požymius, kurių pirminis sąrašas yra pateiktas VSAFAS. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje registruojami apskaičiuotų nuostolių suma mažinant turto balansinę vertę bei ta pačia suma registruojant ataskaitinio laikotarpio pagrindinės arba kitos veiklos sąnaudas. Kai vėlesnį ataskaitinį laikotarpį, pasikeitus aplinkybėms, atstatoma anksčiau pripažinta turto nuvertėjimo suma, turto balansinė vertė po nuvertėjimo atstatymo negali viršyti jo balansinės vertės, kuri būtų buvusi, jeigu turto nuvertėjimas nebūtų buvęs pripažintas.

Rekonstravimo ir remonto išlaidų registravimas apskaitoje priklauso nuo rekonstravimo ir remonto darbų rezultato. Rekonstravimo ir remonto išlaidomis didinama ilgalaikio materialiojo turto savikaina ir (arba) patikslinamas likęs turto naudingo tarnavimo laikas, jeigu išlaidos reikšmingai pailgino turto naudingo tarnavimo laiką arba reikšmingai pagerino turto naudingąsias savybes. Jei atlikti darbai nepagerina naudingųjų ilgalaikio materialiojo turto savybių ar nepadidina turto funkcijų apimties, arba nepailgina

jo naudingo tarnavimo laiko, jie nepripažįstami esminiu pagerinimu, o šių darbų vertė pripažįstama ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis. Kilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo bei nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tą ataskaitinį laikotarpį, kurį jos padaromos.

Kai ilgalaikis materialusis turtas yra nurašomas arba kitaip perleidžiamas, jo įsigijimo vertė bei susijęs nusidėvėjimas yra nurašomi ir toliau nebeapskaitomi, o su tuo susijęs pelnas arba nuostolis apskaitomas veiklos rezultatų ataskaitoje.

Įstaigos veikloje nebenaudojamas ilgalaikio materialiojo turto vienetas, kurį priimtas sprendimas parduoti, pergrupuojamas į atsargas sprendimo priėmimo dieną. Turtas į atsargas perkeliama nurodant to turto įsigijimo savikainą, sukaupto nusidėvėjimo ir nuvertėjimo sumas. Pergrupuojant ilgalaikio materialiojo turto vieneta į atsargas, pakeičiama ir finansavimo sumų paskirtis. Jei ilgalaikis turtas, skirtas parduoti, neparduodamas, jis nuvertinamas, o vėliau, jeigu priimamas sprendimas, – nurašomas iš atsargų.

Atsargos

Pirminio pripažinimo metu atsargos yra vertinamos įsigijimo ar pasigaminimo savikaina. Vėlesnių vertinimų metu atsargos vertinamos įsigijimo ar pasigaminimo savikaina arba grynąja realizavimo verte, priklausomai nuo to, kuri yra mažesnė, išskyrus atsargas, kurios yra laikomos numatant jas paskirstyti nemokamai ar už simbolinį mokestį arba numatant jas sunaudoti prekių, skirtų paskirstyti nemokamai ar už simbolinį mokestį, gamybai (turi būti vertinama įsigijimo ar pasigaminimo savikaina), ir strategines atsargas (turi būti vertinama įsigijimo ar pasigaminimo savikaina, išskyrus VSAFAS nustatytas atvejus)

Atsargos nukainojamos iki realizavimo vertės tam, kad jų balansinė vertė neviršytų būsimos ekonominės naudos ar paslaugų vertės, kurią tikimasi gauti šias atsargas pardavus ar panaudojus. Kai atsargos yra panaudojamos (parduodamos, išmainomos), jų balansinė vertė yra pripažįstama sąnaudomis tą laikotarpį, kai yra pripažįstamos pajamos ar suteikiamos viešosios paslaugos. Atsargų sunaudojimas arba pardavimas apskaitoje registruojamas pagal nuolat apskaitomų atsargų būdą, kai buhalterinėje apskaitoje registruojama kiekviena su atsargų sunaudojimu (pardavimu, išmainymu) susijusi operacija.

Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje įsigytų ar pasigamintų ir ketinamų parduoti ar sunaudoti tik kitą ataskaitinį laikotarpį atsargų grynoji realizavimo vertė nustatoma atsižvelgiant į kainos ar atsargų įsigijimo ar pasigaminimo savikainos svyravimus, tiesiogiai susijusius su poataskaitiniais ūkiniais įvykiais.

Visa atsargų įsigijimo ar pasigaminimo savikainos sumažinimo iki grynosios realizavimo vertės suma ir visi atsargų nuostoliai dėl atsargų praradimo, nurašymo ir pan. yra pripažįstami to laikotarpio sąnaudomis, kuriuo sumažėjo vertė ar atsirado nuostolių. Bet kokio atsargų vertės sumažėjimo atkurama dėl grynosios realizavimo vertės padidėjimo suma mažinamos atitinkamos to laikotarpio sąnaudos, kuriuo padidėjo grynoji realizavimo vertė.

Apskaičiuojant sunaudotų ar parduotų atsargų savikainą taikomas konkrečių kainų būdas. Atsižvelgiant į veiklos pobūdį, gali būti taikomas ir „pirmas gautas – pirmas išduotas“ (FIFO) atsargų įkainojimo būdas.

Prie atsargų priskiriamas neatiduotas naudoti ūkinis inventorių. Atiduoto naudoti inventoriaus vertė iš karto įtraukiama į sąnaudas. Naudojamo inventoriaus kiekinė ir vertinė apskaita tvarkoma nebalansinėse sąskaitose.

Finansinis turtas

Finansiniam turtui, kuris gali būti ilgalaikis arba trumpalaikis, priskiriama:

- ilgalaikės investicijos į nuosavybės ir ne nuosavybės vertybinius popierius;
- po vieno metų gautinos sumos, prie kurių priskiriamos ir suteiktos ilgalaikės paslaugos;
- ilgalaikiai terminuoti indėliai;
- kitas ilgalaikis finansinis turtas;
- suteiktų ilgalaikių paskolų einamųjų metų dalis;

- trumpalaikės investicijos;
- išankstiniai apmokėjimai;
- per vienerius metus gautinos sumos, prie kurių priskiriamos ir suteiktos trumpalaikės paskolos;
- pinigai ir pinigų ekvivalentai;
- kitas trumpalaikis finansinis turtas.

Pinigus sudaro pinigai kasoje ir banko sąskaitose ir pervesti, bet dar negauti pinigai. Pinigų ekvivalentai yra trumpalaikės, likvidžios investicijos, kurios gali būti greitai ir lengvai iškeičiamos į žinomą pinigų sumą. Tokių investicijų terminas neviršija trijų mėnesių, o vertės pokyčių rizika yra labai nedidelė.

Finansinis turtas apskaitoje registruojamas tada, kai įstaiga gauna arba pagal vykdomą sutartį įgyja teisę gauti pinigus ar kitą finansinį turtą.

Įvertinimo tikslais finansinis turtas skirstomas į tris grupes:

- parduoti laikomas finansinis turtas;
- iki išpirkimo termino laikomas finansinis turtas;
- gautinos sumos (prie kurių priskiriamos ir suteiktos paskolos).

Kiekvieną kartą sudarant finansines ataskaitas, finansinis turtas iš naujo įvertinamas taip:

- išankstiniai apmokėjimai, per vienus metus gautinos sumos ir kitas trumpalaikis finansinis turtas – įsigijimo savikaina, atėmus nuvertėjimo nuostolius;
- parduoti laikomas – tikrąja verte;
- iki išpirkimo termino laikomas ilgalaikis finansinis turtas – amortizuota savikaina;
- iki išpirkimo termino laikomas trumpalaikis finansinis turtas – įsigijimo savikaina, atėmus nuvertėjimo nuostolius;
- po vienų metų gautinos sumos – amortizuota savikaina.

Paskutinę metinio ataskaitinio laikotarpio dieną įstaiga nustato, ar yra požymių, kad finansinio turto (ar panašaus finansinio turto vienetų grupės) balansinė vertė gali būti sumažėjusi, t.y. finansinio turto balansinė vertė yra didesnė už tikėtiną atgauti už tą finansinį turtą sumą.

Finansinio turto nuvertėjimo nuostoliai apskaitoje registruojami apskaičiuota nuvertėjimo suma mažinant turto balansinę vertę ir ta pačia suma registruojant ataskaitinio laikotarpio finansinės ir investicinės veiklos sąnaudas, išskyrus gautinų sumų nuvertėjimo nuostolius, kurie yra priskiriami pagrindinėms ar kitoms veiklos sąnaudoms.

Iš apskaitos registruojamas finansinis turtas (ar jo dalis) nurašomas tik tada, kai įstaiga netenka teisės to finansinio turto (ar jo dalies) kontroliuoti. Įstaiga netenka teisės kontroliuoti finansinio turto tada, kai gauna visą sutartyje numatytą naudą, baigiasi teisių galiojimo laikas arba perleidžia šias teises kitoms šalims.

Finansiniai įsipareigojimai

Finansiniams įsipareigojimams, kurie gali būti ilgalaikiai ir trumpalaikiai, priskiriama:

- ilgalaikiai atidėjiniai, ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai;
- ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai, ilgalaikių finansinių įsipareigojimų einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai;
- mokėtinos sumos į biudžetus ir fondus;
- mokėtinos subsidijos, dotacijos ir finansavimo sumos;
- mokėtinos socialinės išmokos;
- grąžintini mokesčiai, įmokos ir jų permokos;
- tiekėjams mokėtinos sumos;
- su darbo santykiais susiję įsipareigojimai;
- sukauptos mokėtinos sumos;
- kiti ilgalaikiai ir trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai.

Finansiniai įsipareigojimai apskaitoje registruojami tik tada, kai yra įvykdomos visos sąlygos, nustatytos įsipareigojimui atsirasti, ir įstaiga prisiima įsipareigojimą sumokėti pinigus ar atsiskaityti kitu finansiniu turtu. Įsipareigojimai pagal nepradėtus vykdyti sandorius nepripažįstami finansiniais įsipareigojimais, kol jie neatitinka finansinio įsipareigojimo apibrėžimo.

Pirminio pripažinimo metu finansiniai įsipareigojimai yra vertinami įsigijimo savikaina. Vėlesnių vertinimų metu jie yra įvertinami:

- susiję su rinkos kainomis – tikrąja verte;
- iš suteiktų garantijų kilę finansiniai įsipareigojimai – tikrąja verte;
- kiti ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai – amortizuota savikaina;
- kiti trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai – įsigijimo savikaina.

Iš apskaitos registruojamas finansinis įsipareigojimas (ar jo dalis) nurašomas tik tada, kai įsipareigojimas įvykdomas, yra panaikinamas ar nustoja galioti.

Finansavimo sumos

Gautos ir gautinos finansavimo sumos, išskyrus valstybės biudžeto asignavimus, pripažįstamos ir registruojamos apskaitoje kaip turtas ir kaip finansavimo sumos, jeigu jos atitinka šiuos kriterijus:

- finansavimo sumų gavėjas užtikrina, kad tenkinamos finansavimo sumų davėjo jam nustatytos sąlygos finansavimo sumoms gauti;
- yra finansavimo sumų davėjo sprendimų ar kitų raštiškų įrodymų, kad finansavimo sumos bus suteiktos ir pinigai bus pervesti ar kitas turtas bus perduotas;
- finansavimo sumų dydis gali būti patikimai įvertintas.

Valstybės biudžeto asignavimai pripažįstami gautinomis finansavimo sumomis tik teisės aktų nustatyta tvarka pateikus paraišką gauti finansavimo sumas, jei yra tenkinami aukščiau nurodyti kriterijai.

Finansavimo sumos (gautinos arba gautos) yra skirstomos į:

- finansavimo sumas nepiniginiam turtui įsigyti;
- finansavimo sumas kitoms išlaidoms.

Finansavimo sumos nepiniginiam turtui įsigyti registruojamos nemokamai gavus ilgalaikį materialųjį turtą arba atsargas arba gavus pinigus jiems įsigyti.

Finansavimo sumos kitoms išlaidoms yra skirtos ataskaitinio laikotarpio išlaidoms (negautoms pajamoms) kompensuoti. Taip pat finansavimo sumomis kitoms išlaidoms yra laikomos visos likusios finansavimo sumos, nepriskiriamos nepiniginiam turtui įsigyti.

Finansavimo sumos arba jų dalis pripažįstamos finansavimo pajamomis tais laikotarpiais, kuriais patiriamos su finansavimo sumomis susijusios sąnaudos, t. y. kai jos panaudojamos.

Kitiems viešojo sektoriaus subjektams perduodamos finansavimo sumos yra nepriskiriamos sąnaudoms – tokiu atveju yra mažinamos gautos finansavimo sumos.

Kai finansavimo sumos perduodamos kitiems ne viešojo sektoriaus subjektams, turi būti pripažintos finansavimo sąnaudos. Tą ataskaitinį laikotarpį, kai užregistruojamos finansavimo sąnaudos, ta pačia suma turi būti registruojamas finansavimo sumų sumažėjimas (panaudojimas) ir finansavimo pajamos.

Sąnaudos

Sąnaudos apskaitoje pripažįstamos ir registruojamos tuo ataskaitiniu laikotarpiu, kai uždirbamos su jomis susijusios pajamos, neatsižvelgiant į pinigų išleidimo laiką.

Sąnaudomis pripažįstama tik ta ankstesniųjų ir ataskaitinio laikotarpių išlaidų dalis, kuri tenka per ataskaitinį laikotarpį uždirbtoms pajamoms ar prisiimtiems įsipareigojimams. Išlaidos, skirtos pajamoms uždirbti būsimaisiais laikotarpiais, apskaitoje registruojamos ir pateikiamos finansinėse ataskaitose kaip turtas ir pripažįstamos sąnaudomis būsimaisiais laikotarpiais.

Tais atvejais, kai per ataskaitinį laikotarpį padarytų išlaidų neįmanoma tiesiogiai susieti su konkrečių pajamų uždirbimu ir jos neduos ekonominės naudos ateinančiais ataskaitiniais laikotarpiais, šios išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tą patį laikotarpį, kada buvo patirtos.

Sąnaudos vertinamos tikrąja verte.

Registruojant sąnaudas apskaitoje, jos grupuoja pagal tai, kokią veiklą (pagrindinę veiklą, kitą veiklą ar finansinę ir investicinę veiklą) vykdančios buvo padarytos. Sąnaudų grupavimas nepriklauso nuo to, iš kokių finansavimo šaltinių ar kokių pajamų jos apmokamos.

Veiklos rezultatų apskaitoje pagrindinės veiklos sąnaudos parodomos atsižvelgiant į jų pobūdį (t.y. darbo užmokesčio ir socialinio draudimo, nusidėvėjimo ir pan. sąnaudos).

Veiklos nuoma

Nuoma laikoma veiklos nuoma, kai didžioji dalis su turto nuosavybe susijusios rizikos ir naudos neperduodama nuomininkui, o lieka nuomotojui. Nuomos įmokos pagal veiklos nuomos sutartį yra registruojamos apskaitoje kaip sąnaudos tolygiai (tiesiniu metodu) per nuomos laikotarpį.

Sandoriai užsienio valiuta

Sandoriai užsienio valiuta pirminio pripažinimo metu registruojami apskaitoje pagal sandorio dieną galiojusį Lietuvos banko skelbiamą užsienio valiutos kursą. Pelnas ir nuostoliai iš sandorių užsienio valiuta bei iš užsienio valiuta išreikšto turto ir įsipareigojimų likučių perkainojimo dieną yra registruojami finansinės ir investicinės veiklos pajamų ar sąnaudų sąskaitose. Išimtiniais atvejais, kai valiutos kurso svyravimas yra nereikšmingas, o sandorių kiekis yra didelis, ir kiekvieną sandorį atskirai įvertinti sandorio dienos valiutos kursu neracionalu, visiems tuo laiku vykdytiems sandoriams atitinkama užsienio valiuta gali būti taikomas vidutinis tos valiutos savaitės ar mėnesio kursas.

Kiekvieno ataskaitinio laikotarpio paskutinę dieną valiutinių straipsnių likučiai perkainojami pagal ataskaitinio laikotarpio pabaigos Lietuvos banko skelbiamą Lietuvos Respublikos piniginių vieneto ir užsienio valiutos santykį.

Nepiniginių straipsnių įsigijimo savikaina, nustatyta užsienio valiuta, perskaičiuojama ir apskaitoje registruojama finansinių ataskaitų rinkinio valiuta, taikant nepiniginio straipsnio pirminio pripažinimo dieną galiojusį valiutos kursą, ir vėliau dėl užsienio valiutos kurso pasikeitimo neperskaičiuojama.

Atidėjiniai

Atidėjiniai pripažįstami ir apskaitoje registruojami, kai atitinka visus šiuos pripažinimo kriterijus:

- įstaiga turi įsipareigojimą (teisinę prievolę arba neatšaukiamąjį pasižadėjimą) dėl buvusio ūkinio įvykio;
- tikimybė, kad įsipareigojimą reikės padengti turtais, yra didesnė už tikimybę, kad nereikės;
- įsipareigojimo suma gali būti patikimai įvertinta.

Įstaiga pripažįsta atidėjinio sumą atsižvelgiant į labiausiai tikėtiną dabartiniam įsipareigojimui padengti reikalingų išlaidų sumą paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną. Atidėjinio sumos dydis nustatomas remiantis panašios veiklos patirtimi, pasirašytais sutartimis, priimtais teisės aktais, ekspertų išvadomis, poataskaitiniais ūkiniais įvykiais ir pan.

Paskutinę metinio ataskaitinio laikotarpio dieną atidėjiniai peržiūrimi ir jų vertė koreguojama, atsižvelgiant į naujus įvykius ir aplinkybes. Jei paaiškėja, kad įsipareigojimų turtu dengti nereikės ar atidėjinio suma sumažėjo, atidėjiniai panaikinami arba sumažinami, mažinant finansinės būklės ataskaitos straipsnių „Ilgalaikiai atidėjiniai“ arba „Ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai“ sumas.

Ilgalaikiai atidėjiniai diskontuojami iki dabartinės jų vertės. Taikoma diskonto norma tiksliausiai parodanti dabartinės pinigų vertės ir įsipareigojimui būdingos rizikos rinkos įvertinimą.

Neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas

Neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas registruojami nebalansinėse sąskaitose. Neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas nerodomi nei finansinės būklės ataskaitoje, nei veiklos rezultatų ataskaitoje. Informacija apie juos yra pateikiama aiškinamajame rašte (išskyrus atvejus, kai tikimybė, kad reikės panaudoti turtą įsipareigojimui padengti yra labai maža). Informacija apie neapibrėžtąjį turtą ir įsipareigojimus peržiūrima ne rečiau negu kiekvieno ataskaitinio laikotarpio paskutinę dieną.

Poataskaitiniai įvykiai

Koreguojančiaisiais poataskaitiniais įvykiais pripažįstami įvykiai, kurie daro įtaką įstaigos metinio ataskaitinio laikotarpio finansinei būklei, veiklos rezultatams ir pinigų srautams. Koreguojantys poataskaitiniai įvykiai registruojami ir parodomi finansinės būklės, veiklos rezultatų ir pinigų srautų ataskaitose.

Nekoreguojančiaisiais poataskaitiniais įvykiais pripažįstami įvykiai, kurie nedaro poveikio įstaigos metinio ataskaitinio laikotarpio finansinei būklei, veiklos rezultatams ir pinigų srautams. Įvykus nekoreguojantiems įvykiams įstaigos finansinės ataskaitos nekoreguojamos, tačiau jei jie yra svarbūs, informacija pateikiama aiškinamajame rašte.

Apskaitos politikos keitimas

Įstaiga apskaitos politiką taiko nuolat arba gana ilgą laiką tam, kad būtų galima palyginti skirtingų ataskaitinių laikotarpių finansines ataskaitas. Tokio palyginimo reikia, kad būtų galima nustatyti įstaigos finansinės būklės, veiklos rezultatų ir pinigų srautų keitimosi tendencijas.

Ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių pripažinimo, apskaitos ar dėl jų atsirandančio turto, įsipareigojimų, finansavimo sumų, pajamų ir (arba) sąnaudų vertinimo apskaitoje pakeitimas yra laikomas apskaitos politikos keitimu.

Apskaitos politika gali būti keičiama:

- dėl VSAFAS nuostatų pakeitimo;
- jei to reikalauja kiti teisės aktai.

Apskaitos politikos keitimas finansinėse ataskaitose parodomas taikant retrospektyvinį būdą, t.y. nauja apskaitos politika taikoma taip, lyg ji visada būtų buvusi naudojama, todėl pakeista apskaitos politika yra pritaikoma ūkinėms operacijoms ir ūkiniams įvykiams nuo jų atsiradimo.

Poveikis, kurį daro apskaitos politikos keitimas einamojo ataskaitinio laikotarpio informacijai ir darytų ankstesnių ataskaitinių laikotarpių informacijai, registruojamas apskaitoje tą ataskaitinį laikotarpį, kurį apskaitos politika pakeičiama, ir parodomas einamojo ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose. Lyginamoji ankstesnio ataskaitinio laikotarpio informacija finansinėse ataskaitose pateikiama tokia, kokia buvo, t.y. nėra koreguojama.

Apskaitos politika keičiama tik nuo ataskaitinio laikotarpio pradžios, nes informacija už visą ataskaitinį laikotarpį yra parodoma taikant vienodą apskaitos politiką panašaus pobūdžio ūkinėms operacijoms ir ūkiniams įvykiams.

Apskaitinių įverčių keitimas

Apskaitinio įverčio keitimas nesusijęs su ankstesniais laikotarpiais ir nėra apskaitos klaidos taisymas, todėl buhalterinėje apskaitoje registruojamas tą ataskaitinį laikotarpį, kurį keitimas buvo atliktas, o finansinėse ataskaitose parodomas taikant perspektyvinį būdą.

Finansinių ataskaitų elemento vertės pokytis, atsiradęs dėl apskaitinio įverčio pokyčio, yra parodomas toje pačioje veiklos rezultatų ataskaitos eilutėje, kurioje buvo parodyta prieš tai buvusi šio ataskaitos elemento vertė. Informacija, susijusi su apskaitinio įverčio pakeitimu, pateikiama aiškinamajame rašte.

Apskaitos klaidų taisymas

Apskaitos klaida – klaida, kuri atsiranda dėl neteisingo skaičiavimo, netinkamo apskaitos metodo taikymo, neteisingo ūkinės operacijos ar ūkinio įvykio registravimo ar dėl apsirikimo.

Esminė apskaitos klaida – einamuoju ataskaitiniu laikotarpiu išaiškėjusi klaida, dėl kurios praėjusių finansinių metų ar kelių praėjusių finansinių metų finansinės ataskaitos negali būti laikomos iš esmės patikimomis. Apskaitos klaida laikoma esmine, jei jos vertinė išraiška individualiai arba kartu su kitomis tą ataskaitinį laikotarpį nustatytomis klaidų vertinėmis išraiškėmis yra didesnė nei 0,0025 proc. per praėjusius finansinius metus gautų finansavimo sumų ir (arba) pajamų vertės arba 0,0012 proc. turto vertės.

Einamuoju ataskaitiniu laikotarpiu pastebėtos klaidos, padarytos praėjusių ataskaitinių laikotarpių finansinėse ataskaitose taisomos einamojo ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose.

Klaidų taisymo įtaka finansinėse ataskaitose parodoma taip:

- jei apskaitos klaida nėra esminė, jos taisymas registruojamas toje pačioje sąskaitoje, kurioje buvo užregistruota klaidinga informacija, ir parodomas toje pačioje veiklos rezultatų ataskaitos eilutėje, kurioje buvo pateikta klaidinga informacija;
- jei apskaitos klaida esminė, jos taisymas registruojamas tam skirtoje sąskaitoje ir parodomas veiklos rezultatų ataskaitos eilutėje „Apskaitos politikos keitimo bei esminių klaidų taisymo įtaka“. Lyginamoji ankstesnio ataskaitinio laikotarpio finansinė informacija pateikiama tokia kokia buvo, t.y. nekoreguojama.

Su esminės klaidos taisymu susijusi informacija pateikiama aiškinamajame rašte:

- esminių apskaitos klaidų pobūdis ir ataskaitinis laikotarpis, kurį esminė klaida buvo padaryta;
- kokiems finansinės būklės ataskaitos straipsniams esminės apskaitos klaidos taisymas turėjo įtakos ir koregavimo suma, registruota apskaitoje ir įtraukta parodant grynąjį ataskaitinio laikotarpio perviršį ar deficitą.

Informacijos pagal segmentus atskleidimas

Įstaigos apskaita tvarkoma taip, kad pagrindinės veiklos sąnaudos ir išmokos yra priskiriamos prie veiklos segmento pagal valstybės funkciją. Todėl finansinėse ataskaitose informacija apie segmentus pateikiama priklausomai nuo įstaigos atliekamų valstybės funkcijų.

Turtas, finansavimo sumos, įsipareigojimai, pajamos, sąnaudos ir pinigų srautai pirminiams segmentams pagal valstybės funkcijas priskiriami atsižvelgiant į tai kokioms programoms vykdyti skiriami ir naudojami ištekliai.

Jei turto, įsipareigojimų, finansavimo sumų, pajamų ir sąnaudų priskyrimo segmentui pagrindas yra neaiškus, šios sumos priskiriamos didžiausią įstaigos veiklos dalį apimančiam segmentui.

Tarpusavio užskaitos ir palyginamieji skaičiai

Sudarant finansinių ataskaitų rinkinį, turto ir įsipareigojimų, taip pat pajamų ir sąnaudų tarpusavio užskaita negalima, išskyrus atvejus, kai tokios užskaitos yra būtinos (pvz., dėl draudiminio įvykio patirtų sąnaudų užskaita atliekama su gauta draudimo išmoka).

Palyginamieji skaičiai yra koreguojami, kad atitiktų ataskaitinių metų finansinius rezultatus. Apskaitos principų ir apskaitinių įverčių pasikeitimai, sudarant ataskaitinio laikotarpio finansinių ataskaitų rinkinį, pateikiami aiškinamajame rašte.

6. Apskaitos politika, ūkinių įvykių ir ūkinių operacijų registravimo tvarka užtikrina, kad finansinėse ataskaitose pateikiama informacija yra *svarbi* vartotojų sprendimams priimti; *patikima*, nes teisingai nurodo biudžetinės įstaigos finansinius rezultatus, finansinę būklę ir pinigų srautus; parodo ūkinių įvykių ir ūkinių operacijų ekonominę prasmę, ne vien teisinę formą; *nešališka*, *netendencinga*; apdairiai pateikta (atsargumo principas); visais reikšmingais atžvilgiais *išsami*.

7. Pasirinkta ir patvirtinta apskaitos politika taikoma nuolat.

8. Apskaitos politika keičiama **visoms KAS institucijoms vieningai**, vadovaujantis VSAFAS reikalavimais ir taikoma vienodai visiems finansinių ataskaitų straipsniams, kuriems turi įtakos apskaitos politikos keitimas.
9. Apskaitos politika apima ūkinių operacijų ir įvykių pripažinimo, įvertinimo ir apskaitos principus, metodus ir taisykles.

Pateikiame pagrindines **Krašto apsaugos ministerijos** apskaitos politikos nuostatas pagal atskirus finansinių ataskaitų elementus arba straipsnius, ūkines operacijas, ūkinius įvykius ir jų apskaitos procedūras.

Nematerialusis turtas

Nematerialusis turtas yra pripažįstamas, jei atitinka nustatytą nematerialiojo turto apibrėžimą ir nustatytus šio turto pripažinimo kriterijus. Nematerialusis turtas pagal pobūdį skirstomas į pagrindines grupes, nustatytas VSAFAS. Į smulkesnes grupes nematerialusis turtas skirstomas pagal institucijos poreikį. Pirminio pripažinimo metu nematerialusis turtas įvertinamas savikaina. Vėlesnių įvertinimų metu jis vertinamas savikaina, atėmus sukauptą amortizaciją ir vertės sumažėjimą (nuvertėjimą). Išlaidos, patirtos po nematerialiojo turto pirminio pripažinimo, didina nematerialiojo turto įsigijimo savikainą tik tuo atveju, kai galima patikimai nustatyti, kad patobulintas nematerialusis turtas teiks didesnę ekonominę naudą, t.y. kad atliktas esminis nematerialiojo turto pagerinimas.

Sukūrus nematerialųjį turtą, pagal atliktų darbų aktą nematerialusis turtas užpajamuojamas pasigaminimo savikaina, perkeliant sumas iš plėtros darbų sąskaitos į atitinkamą nematerialiojo turto įsigijimo savikainos sąskaitą. Į pasigaminimo savikainą įtraukiamos visos tiesioginės išlaidos, kurios nustatytos VSAFAS.

Amortizacija skaičiuojama taikant tiesiogiai proporcingą metodą taip, kad nematerialiojo turto savikaina būtų sistemingai paskirstyta per jo naudingo tarnavimo laiką ([Priedas Nr. 1](#)). Amortizacija pradedama skaičiuoti nuo kito mėnesio, kai turtas pradedamas naudoti, pirmos dienos ir nebeskaičiuojama nuo kito mėnesio, kai naudojamo nematerialiojo turto likutinė vertė sutampa su jo likvidacine verte, kai turtas perleidžiamas, nurašomas arba kai apskaičiuojamas ir užregistruojamas to turto vieneto nuvertėjimas, lygus jo likutinės vertės sumai, pirmos dienos.

Likvidacinė nematerialiojo turto vertė yra lygi nuliui.

Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje pripažįstami pagal nuvertėjimo požymius, kurių pirminis sąrašas yra pateiktas VSAFAS. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje registruojami apskaičiuotų nuostolių suma mažinant turto balansinę vertę bei ta pačia suma registruojant ataskaitinio laikotarpio pagrindinės arba kitos veiklos sąnaudas. Kai vėlesnį ataskaitinį laikotarpį, pasikeitus aplinkybėms, atstatoma anksčiau pripažinta turto nuvertėjimo suma, turto balansinė vertė po nuvertėjimo atstatymo negali viršyti jo balansinės vertės, kuri būtų buvusi, jeigu turto nuvertėjimas nebūtų buvęs pripažintas.

Nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas yra peržiūrimas kasmet (kiekvienų finansinių metų pabaigoje) užtikrinant, kad neviršytų teisės aktuose numatytų terminų. Jeigu turto numatomas naudingo tarnavimo laikas žymiai skiriasi nuo anksčiau įvertinto naudingo tarnavimo laiko, amortizacijos laikotarpis yra atitinkamai koreguojamas. Kai nematerialusis turtas yra nurašomas arba kitaip perleidžiamas, jo įsigijimo vertė ir susijusi amortizacija yra nurašomos ir toliau nebeapskaitomos, o su tuo susijęs pelnas arba nuostolis apskaitomas veiklos rezultatų ataskaitoje.

Institucijos veikloje nebenaudojamas ir laikomas perduoti arba perduoti nematerialiojo turto vienetas paliekamas toje pačioje nematerialiojo turto grupėje, kurioje buvo registruotas anksčiau. Sudarant finansines ataskaitas patikrinama tokio turto atsiperkamoji vertė ir registruojami turto nuvertėjimo nuostoliai, jei tokių atsirado, vadovaujantis VSAFAS nuostatomis. Nustatydamas pelno ar nuostolių, atsiradusių dėl turto perleidimo, sumą ir laikotarpį, kurį šis pelnas ar nuostoliai turi būti įtraukti į apskaitą ir rodomi finansinėse ataskaitose, institucija vadovaujasi VSAFAS reikalavimais.

Išankstiniai apmokėjimai už nematerialųjį turtą yra registruojami nematerialiojo turto sąskaitose.

Ilgalaikis materialusis turtas

Ilgalaikis materialusis turtas yra pripažįstamas, jei atitinka nustatytą ilgalaikio materialiojo turto apibrėžimą ir nustatytus šio turto pripažinimo kriterijus. Ilgalaikis materialusis turtas pagal pobūdį skirstomas į pagrindines grupes, nustatytas VSAFAS, taip pat į smulkesnes grupes pagal įstaigos poreikį.

Išankstiniai apmokėjimai už ilgalaikį materialųjį turtą, taip pat gautas, bet dar nepradėtas naudoti, nebaigtas statyti ar komplektuoti turtas yra registruojami ilgalaikio materialiojo turto sąskaitose.

Pirminio pripažinimo metu ilgalaikis materialusis turtas įvertinamas įsigijimo savikaina. Vėlesnių įvertinimų metu ilgalaikis materialusis turtas, išskyrus žemę ir kilnojamąsias, nekilnojamąsias kultūros vertybes ir kitas vertybes, vertinamas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą nusidėvėjimo sumą ir turto nuvertėjimo sumą.

Žemė, kilnojamosios, nekilnojamosios kultūros vertybės ir kitos vertybės po pirminio pripažinimo finansinėse ataskaitose rodomi tikrąja verte, o kilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo bei nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tą ataskaitinį laikotarpį, kai jos padaromos. Žemės tikroji vertė yra nustatoma vadovaujantis Nekilnojamojo turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo masinio vertinimo duomenimis, panaudojant žemės verčių žemėlapi (išskyrus atvejus, kai yra kitų patikimų duomenų žemės tikrajai vertei nustatyti, pvz., nepriklausomų turto vertintojų atlikti vertės nustatymai). Kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių tikroji vertė nustatoma remiantis draudžiamąja verte, jei šios vertybės yra apdraustos. Tuo atveju, jei kilnojamųjų, nekilnojamųjų kultūros vertybių ar kitų vertybių tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta ir šios vertybės nėra apdraustos, jos apskaitoje registruojamos ir finansinėse ataskaitose rodomos verte, kuri yra nustatoma remiantis to turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo vertinimo duomenimis arba įsigijimo savikaina, jei ji gali būti patikimai įvertinta, arba simboline vieno euro verte (jei įsigijimo savikaina yra lygi nuliui arba negali būti patikimai įvertinta).

Nusidėvėjimas skaičiuojamas taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) metodą bei atsižvelgiant į teisės aktais nustatytus ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo normatyvus ([Priedas Nr. 1](#)). Nusidėvėjimas pradedamas skaičiuoti nuo kito mėnesio, kai turtas pradėtas eksploatuoti, pirmos dienos. Nusidėvėjimas nebeskaičiuojamas nuo kito mėnesio, kai naudojamo ilgalaikio materialiojo turto likutinė vertė sutampa su jo likvidacine verte, kai turtas perleidžiamas, nurašomas arba kai apskaičiuojamas ir užregistruojamas to turto vieneto nuvertėjimas, lygus jo likutinės vertės sumai, pirmos dienos. Ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikas yra peržiūrimas kasmet (kiekvienų finansinių metų pabaigoje) užtikrinant, kad neviršytų teisės aktuose numatytų terminų. Jeigu numatomas turto naudingo tarnavimo laikas gerokai skiriasi nuo anksčiau įvertinto naudingo tarnavimo laiko, nusidėvėjimo laikotarpis atitinkamai koreguojamas.

Likvidacinė ilgalaikio materialiojo turto vertė yra lygi 5 proc. įsigijimo savikainos.

Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje pripažįstami pagal nuvertėjimo požymius, kurių pirminis sąrašas yra pateiktas VSAFAS. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje registruojami apskaičiuotų nuostolių suma mažinant turto balansinę vertę bei ta pačia suma registruojant ataskaitinio laikotarpio pagrindinės arba kitos veiklos sąnaudas. Kai vėlesnį ataskaitinį laikotarpį, pasikeitus aplinkybėms, atstatoma anksčiau pripažinta turto nuvertėjimo suma, turto balansinė vertė po nuvertėjimo atstatymo negali viršyti jo balansinės vertės, kuri būtų buvusi, jeigu turto nuvertėjimas nebūtų buvęs pripažintas.

Rekonstravimo ir remonto išlaidų registravimas apskaitoje priklauso nuo rekonstravimo ir remonto darbų rezultato. Rekonstravimo ir remonto išlaidomis didinama ilgalaikio materialiojo turto savikaina ir (arba) patikslinamas likęs turto naudingo tarnavimo laikas, jeigu išlaidos reikšmingai pailgino turto naudingo tarnavimo laiką arba reikšmingai pagerino turto naudingąsias savybes. Jei atlikti darbai nepagerina naudingųjų ilgalaikio materialiojo turto savybių ar nepadidina turto funkcijų apimties, arba nepailgina jo naudingo tarnavimo laiko, jie nepripažįstami esminiu pagerinimu, o šių darbų vertė pripažįstama

ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis. Kilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo bei nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tą ataskaitinį laikotarpį, kurį jos padaromos.

Kai ilgalaikis materialusis turtas yra nurašomas arba kitaip perleidžiamas, jo įsigijimo vertė bei susijęs nusidėvėjimas yra nurašomi ir toliau nebeapskaitomi, o su tuo susijęs pelnas arba nuostolis apskaitomas veiklos rezultatų ataskaitoje.

Įstaigos veikloje nebenaudojamas ilgalaikio materialiojo turto vienetas, kurį priimtas sprendimas parduoti, pergrupuojamas į atsargas sprendimo priėmimo dieną. Turtas į atsargas perkeliamas nurodant to turto įsigijimo savikainą, sukaupto nusidėvėjimo ir nuvertėjimo sumas. Pergrupuojant ilgalaikio materialiojo turto vieneta į atsargas, pakeičiama ir finansavimo sumų paskirtis. Jei ilgalaikis turtas, skirtas parduoti, neparduodamas, jis nuvertinamas, o vėliau, jeigu priimamas sprendimas, – nurašomas iš atsargų.

Atsargos

Pirminio pripažinimo metu atsargos yra vertinamos įsigijimo ar pasigaminimo savikaina. Vėlesnių vertinimų metu atsargos vertinamos įsigijimo ar pasigaminimo savikaina arba grynąja realizavimo verte, priklausomai nuo to, kuri yra mažesnė, išskyrus atsargas, kurios yra laikomos numatant jas paskirstyti nemokamai ar už simbolinį mokestį arba numatant jas sunaudoti prekių, skirtų paskirstyti nemokamai ar už simbolinį mokestį, gamybai (turi būti vertinama įsigijimo ar pasigaminimo savikaina), ir strategines atsargas (turi būti vertinama įsigijimo ar pasigaminimo savikaina, išskyrus VSAFAS nustatytas atvejus).

Atsargos nukainojamos iki realizavimo vertės tam, kad jų balansinė vertė neviršytų būsimos ekonominės naudos ar paslaugų vertės, kurią tikimasi gauti šias atsargas pardavus ar panaudojus. Kai atsargos yra panaudojamos (parduodamos, išmainomos), jų balansinė vertė yra pripažįstama sąnaudomis tą laikotarpį, kai yra pripažįstamos pajamos ar suteikiamos viešosios paslaugos. Atsargų sunaudojimas arba pardavimas apskaitoje registruojamas pagal nuolat apskaitomų atsargų būdą, kai buhalterinėje apskaitoje registruojama kiekviena su atsargų sunaudojimu (pardavimu, išmainymu) susijusi operacija.

Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje įsigytų ar pasigamintų ir ketinamų parduoti ar sunaudoti tik kitą ataskaitinį laikotarpį atsargų grynoji realizavimo vertė nustatoma atsižvelgiant į kainos ar atsargų įsigijimo ar pasigaminimo savikainos svyravimus, tiesiogiai susijusius su poataskaitiniais ūkiniais įvykiais.

Visa atsargų įsigijimo ar pasigaminimo savikainos sumažinimo iki grynosios realizavimo vertės suma ir visi atsargų nuostoliai dėl atsargų praradimo, nurašymo ir pan. yra pripažįstami to laikotarpio sąnaudomis, kuriuo sumažėjo vertė ar atsirado nuostolių. Bet kokio atsargų vertės sumažėjimo atkurama dėl grynosios realizavimo vertės padidėjimo suma mažinamos atitinkamos to laikotarpio sąnaudos, kuriuo padidėjo grynoji realizavimo vertė.

Apskaičiuojant sunaudotų ar parduotų atsargų savikainą taikomas konkrečių kainų būdas. Atsižvelgiant į veiklos pobūdį, gali būti taikomas ir „pirmas gautas – pirmas išduotas“ (FIFO) atsargų įkainojimo būdas.

Prie atsargų priskiriamas neatiduotas naudoti ūkinis inventorių. Atiduoto naudoti inventoriaus vertė iš karto įtraukiama į sąnaudas. Naudojamo inventoriaus kiekinė ir vertinė apskaita tvarkoma nebalansinėse sąskaitose.

Finansinis turtas

Finansiniam turtui, kuris gali būti ilgalaikis arba trumpalaikis, priskiriama:

- ilgalaikės investicijos ir nuosavybės ir ne nuosavybės vertybinius popierius;
- po vieno metų gautinos sumos, prie kurių priskiriamos ir suteiktos ilgalaikės paslaugos;
- ilgalaikiai terminuoti indėliai;
- kitas ilgalaikis finansinis turtas;
- suteiktų ilgalaikių paskolų einamųjų metų dalis;

- trumpalaikės investicijos;
- išankstiniai apmokėjimai;
- per vienerius metus gautinos sumos, prie kurių priskiriamos ir suteiktos trumpalaikės paskolos;
- pinigai ir pinigų ekvivalentai;
- kitas trumpalaikis finansinis turtas.

Pinigus sudaro pinigai kasoje ir banko sąskaitose ir pervesti, bet dar negauti pinigai. Pinigų ekvivalentai yra trumpalaikės, likvidžios investicijos, kurios gali būti greitai ir lengvai iškeičiamos į žinomą pinigų sumą. Tokių investicijų terminas neviršija trijų mėnesių, o vertės pokyčių rizika yra labai nedidelė.

Finansinis turtas apskaitoje registruojamas tada, kai įstaiga gauna arba pagal vykdomą sutartį įgyja teisę gauti pinigus ar kitą finansinį turtą.

Įvertinimo tikslais finansinis turtas skirstomas į tris grupes:

- parduoti laikomas finansinis turtas;
- iki išpirkimo termino laikomas finansinis turtas;
- gautinos sumos (prie kurių priskiriamos ir suteiktos paskolos).

Kiekvieną kartą sudarant finansines ataskaitas, finansinis turtas iš naujo įvertinamas taip:

- išankstiniai apmokėjimai, per vienus metus gautinos sumos ir kitas trumpalaikis finansinis turtas – įsigijimo savikaina, atėmus nuvertėjimo nuostolius;
- parduoti laikomas – tikrąja verte;
- iki išpirkimo termino laikomas ilgalaikis finansinis turtas – amortizuota savikaina;
- iki išpirkimo termino laikomas trumpalaikis finansinis turtas – įsigijimo savikaina, atėmus nuvertėjimo nuostolius;
- po vieno metų gautinos sumos – amortizuota savikaina.

Paskutinę metinio ataskaitinio laikotarpio dieną įstaiga nustato, ar yra požymių, kad finansinio turto (ar panašaus finansinio turto vienetų grupės) balansinė vertė gali būti sumažėjusi, t.y. finansinio turto balansinė vertė yra didesnė už tikėtiną atgauti už tą finansinį turtą sumą.

Finansinio turto nuvertėjimo nuostoliai apskaitoje registruojami apskaičiuota nuvertėjimo suma mažinant turto balansinę vertę ir ta pačia suma registruojant ataskaitinio laikotarpio finansinės ir investicinės veiklos sąnaudas, išskyrus gautinų sumų nuvertėjimo nuostolius, kurie yra priskiriami pagrindinėms ar kitoms veiklos sąnaudoms.

Iš apskaitos registruojamas finansinis turtas (ar jo dalis) nurašomas tik tada, kai įstaiga netenka teisės to finansinio turto (ar jo dalies) kontroliuoti. Įstaiga netenka teisės kontroliuoti finansinio turto tada, kai gauna visą sutartyje numatytą naudą, baigiasi teisių galiojimo laikas arba perleidžia šias teises kitoms šalims.

Finansiniai įsipareigojimai

Finansiniams įsipareigojimams, kurie gali būti ilgalaikiai ir trumpalaikiai, priskiriama:

- ilgalaikiai atidėjiniai, ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai;
- ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai, ilgalaikių finansinių įsipareigojimų einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai;
- mokėtinos sumos į biudžetus ir fondus;
- mokėtinos subsidijos, dotacijos ir finansavimo sumos;
- mokėtinos socialinės išmokos;
- grąžintini mokesčiai, įmokos ir jų permokos;
- tiekėjams mokėtinos sumos;
- su darbo santykiais susiję įsipareigojimai;
- sukauptos mokėtinos sumos;
- kiti ilgalaikiai ir trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai.

Finansiniai įsipareigojimai apskaitoje registruojami tik tada, kai yra įvykdomos visos sąlygos, nustatytos įsipareigojimui atsirasti, ir įstaiga prisiima įsipareigojimą sumokėti pinigus ar atsiskaityti kitu finansiniu turtu. Įsipareigojimai pagal nepradėtus vykdyti sandorius nepripažįstami finansiniais įsipareigojimais, kol jie neatitinka finansinio įsipareigojimo apibrėžimo.

Pirminio pripažinimo metu finansiniai įsipareigojimai yra vertinami įsigijimo savikaina. Vėlesnių vertinimų metu jie yra įvertinami:

- susiję su rinkos kainomis – tikrąja verte;
- iš suteiktų garantijų kilę finansiniai įsipareigojimai – tikrąja verte;
- kiti ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai – amortizuota savikaina;
- kiti trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai – įsigijimo savikaina.

Iš apskaitos registruojamas finansinis įsipareigojimas (ar jo dalis) nurašomas tik tada, kai įsipareigojimas įvykdomas, yra panaikinamas ar nustoja galioti.

Finansavimo sumos

Gautos ir gautinos finansavimo sumos, išskyrus valstybės biudžeto asignavimus, pripažįstamos ir registruojamos apskaitoje kaip turtas ir kaip finansavimo sumos, jeigu jos atitinka šiuos kriterijus:

- finansavimo sumų gavėjas užtikrina, kad tenkinamos finansavimo sumų davėjo jam nustatytos sąlygos finansavimo sumoms gauti;
- yra finansavimo sumų davėjo sprendimų ar kitų raštiškų įrodymų, kad finansavimo sumos bus suteiktos ir pinigai bus pervesti ar kitas turtas bus perduotas;
- finansavimo sumų dydis gali būti patikimai įvertintas.

Valstybės biudžeto asignavimai pripažįstami gautinomis finansavimo sumomis tik teisės aktų nustatyta tvarka pateikus paraišką gauti finansavimo sumas, jei yra tenkinami aukščiau nurodyti kriterijai.

Finansavimo sumos (gautinos arba gautos) yra skirstomos į:

- finansavimo sumas nepiniginiam turtui įsigyti;
- finansavimo sumas kitoms išlaidoms.

Finansavimo sumos nepiniginiam turtui įsigyti registruojamos nemokamai gavus ilgalaikį materialųjį turtą arba atsargas arba gavus pinigus jiems įsigyti.

Finansavimo sumos kitoms išlaidoms yra skirtos ataskaitinio laikotarpio išlaidoms (negautoms pajamoms) kompensuoti. Taip pat finansavimo sumomis kitoms išlaidoms yra laikomos visos likusios finansavimo sumos, nepriskiriamos nepiniginiam turtui įsigyti.

Finansavimo sumos arba jų dalis pripažįstamos finansavimo pajamomis tais laikotarpiais, kuriais patiriamos su finansavimo sumomis susijusios sąnaudos, t. y. kai jos panaudojamos.

Kitiems viešojo sektoriaus subjektams perduodamos finansavimo sumos yra nepriskiriamos sąnaudoms – tokiu atveju yra mažinamos gautos finansavimo sumos.

Kai finansavimo sumos perduodamos kitiems ne viešojo sektoriaus subjektams, turi būti pripažintos finansavimo sąnaudos. Tą ataskaitinį laikotarpį, kai užregistruojamos finansavimo sąnaudos, ta pačia suma turi būti registruojamas finansavimo sumų sumažėjimas (panaudojimas) ir finansavimo pajamos.

Kitos pajamos

Kitos pajamos pripažįstamos, kai tikėtina, jog bus gauta su sandoriu susijusi ekonominė nauda, kai galima patikimai įvertinti pajamų sumą ir kai galima patikimai įvertinti su pajamų uždirbimu susijusias sąnaudas.

Kitomis pajamomis laikomas tik įstaigos gaunamos ekonominės naudos padidėjimas. Įstaigos pajamomis nepripažįstamos trečiųjų asmenų vardu surinktos sumos, kadangi tai nėra įstaigos gaunama ekonominė nauda.

Kitos pajamos registruojamos apskaitoje ir rodomos finansinėse ataskaitose tą ataskaitinį laikotarpį, kurį yra uždirbamos, t.y. kurį suteikiamos viešosios paslaugos, atliekami darbai ar kt., nepriklausomai nuo pinigų gavimo momento.

Kitos pajamos įvertinamos ir finansinėse ataskaitose rodomos tikrąja verte.

Sąnaudos

Sąnaudos apskaitoje pripažįstamos ir registruojamos tuo ataskaitiniu laikotarpiu, kai uždirbamos su jomis susijusios pajamos, neatsižvelgiant į pinigų išleidimo laiką.

Sąnaudomis pripažįstama tik ta ankstesniųjų ir ataskaitinio laikotarpių išlaidų dalis, kuri tenka per ataskaitinį laikotarpį uždirbtoms pajamoms ar prisiimtiems įsipareigojimams. Išlaidos, skirtos pajamoms uždirbti būsimaisiais laikotarpiais, apskaitoje registruojamos ir pateikiamos finansinėse ataskaitose kaip turtas ir pripažįstamos sąnaudomis būsimaisiais laikotarpiais.

Tais atvejais, kai per ataskaitinį laikotarpį padarytų išlaidų neįmanoma tiesiogiai susieti su konkrečių pajamų uždirbimu ir jos neduos ekonominės naudos ateinančiais ataskaitiniais laikotarpiais, šios išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tą patį laikotarpį, kada buvo patirtos.

Sąnaudos vertinamos tikrąja verte.

Registruojant sąnaudas apskaitoje, jos grupuoja pagal tai, kokią veiklą (pagrindinę veiklą, kitą veiklą ar finansinę ir investicinę veiklą) vykdant jos buvo padarytos. Sąnaudų grupavimas nepriklauso nuo to, iš kokių finansavimo šaltinių ar kokių pajamų jos apmokamos.

Veiklos rezultatų ataskaitoje pagrindinės veiklos sąnaudos parodomos atsižvelgiant į jų pobūdį (t.y. darbo užmokesčio ir socialinio draudimo, nusidėvėjimo ir pan. sąnaudos).

Veiklos nuoma

Nuoma laikoma veiklos nuoma, kai didžioji dalis su turto nuosavybe susijusios rizikos ir naudos neperduodama nuomininkui, o lieka nuomotojui. Nuomos įmokos pagal veiklos nuomos sutartį yra registruojamos apskaitoje kaip sąnaudos tolygiai (tiesiniu metodu) per nuomos laikotarpį.

Sandoriai užsienio valiuta

Sandoriai užsienio valiuta pirminio pripažinimo metu registruojami apskaitoje pagal sandorio dieną galiojusį Lietuvos banko skelbiamą užsienio valiutos kursą. Pelnas ir nuostoliai iš sandorių užsienio valiuta bei iš užsienio valiuta išreikšto turto ir įsipareigojimų likučių perkainojimo dieną yra registruojami finansinės ir investicinės veiklos pajamų ar sąnaudų sąskaitose. Išimtiniais atvejais, kai valiutos kurso svyravimas yra nereikšmingas, o sandorių kiekis yra didelis, ir kiekvieną sandorį atskirai įvertinti sandorio dienos valiutos kursu neracionalu, visiems tuo laiku vykdytiems sandoriams atitinkama užsienio valiuta gali būti taikomas vidutinis tos valiutos savaitės ar mėnesio kursas.

Kiekvieno ataskaitinio laikotarpio paskutinę dieną valiutinių straipsnių likučiai perkainojami pagal ataskaitinio laikotarpio pabaigos Lietuvos banko skelbiamą Lietuvos Respublikos piniginio vieneto ir užsienio valiutos santykį.

Nepiniginių straipsnių įsigijimo savikaina, nustatyta užsienio valiuta, perskaičiuojama ir apskaitoje registruojama finansinių ataskaitų rinkinio valiuta, taikant nepiniginio straipsnio pirminio pripažinimo dieną galiojusį valiutos kursą, ir vėliau dėl užsienio valiutos kurso pasikeitimo neperskaičiuojama.

Atidėjiniai

Atidėjiniai pripažįstami ir apskaitoje registruojami, kai atitinka visus šiuos pripažinimo kriterijus:

- įstaiga turi įsipareigojimą (teisinę prievolę arba neatšaukiamąjį pasižadėjimą) dėl buvusio ūkinio įvykio;
- tikimybė, kad įsipareigojimą reikės padengti turtu, yra didesnė už tikimybę, kad nereikės;
- įsipareigojimo suma gali būti patikimai įvertinta.

Įstaiga pripažįsta atidėjinio sumą atsižvelgiant į labiausiai tikėtiną dabartiniam įsipareigojimui padengti reikalingų išlaidų sumą paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną. Atidėjinio sumos dydis nustatomas remiantis panašios veiklos patirtimi, pasirašytais sutartimis, priimtais teisės aktais, ekspertų išvadomis, poataskaitiniais ūkiniais įvykiais ir pan.

Paskutinę metinio ataskaitinio laikotarpio dieną atidėjiniai peržiūrimi ir jų vertė koreguojama, atsižvelgiant į naujus įvykius ir aplinkybes. Jei paaiškėja, kad įsipareigojimų turtu dengti nereikės ar atidėjinio suma sumažėjo, atidėjiniai panaikinami arba sumažinami, mažinant finansinės būklės ataskaitos straipsnių „Ilgalaikiai atidėjiniai“ arba „Ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai“ sumas.

Ilgalaikiai atidėjiniai diskontuojami iki dabartinės jų vertės. Taikoma diskonto norma tiksliausiai parodanti dabartinės pinigų vertės ir įsipareigojimui būdingos rizikos rinkos įvertinimą.

Neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas

Neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas registruojami nebalansinėse sąskaitose. Neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas nerodomi nei finansinės būklės ataskaitoje, nei veiklos rezultatų ataskaitoje. Informacija apie juos yra pateikiama aiškinamajame rašte (išskyrus atvejus, kai tikimybė, kad reikės panaudoti turtą įsipareigojimui padengti yra labai maža). Informacija apie neapibrėžtąjį turtą ir įsipareigojimus peržiūrima ne rečiau negu kiekvieno ataskaitinio laikotarpio paskutinę dieną.

Poataskaitiniai įvykiai

Koreguojančiaisiais poataskaitiniais įvykiais pripažįstami įvykiai, kurie daro įtaką įstaigos metinio ataskaitinio laikotarpio finansinei būklei, veiklos rezultatams ir pinigų srautams. Koreguojantys poataskaitiniai įvykiai registruojami ir parodomi finansinės būklės, veiklos rezultatų ir pinigų srautų ataskaitose.

Nekoreguojančiaisiais poataskaitiniais įvykiais pripažįstami įvykiai, kurie nedaro poveikio įstaigos metinio ataskaitinio laikotarpio finansinei būklei, veiklos rezultatams ir pinigų srautams. Įvykius nekoreguojantiems įvykiams įstaigos finansinės ataskaitos nekoreguojamos, tačiau jei jie yra svarbūs, informacija pateikiama aiškinamajame rašte.

Apskaitos politikos keitimas

Įstaiga apskaitos politiką taiko nuolat arba gana ilgą laiką tam, kad būtų galima palyginti skirtingų ataskaitinių laikotarpių finansines ataskaitas. Tokio palyginimo reikia, kad būtų galima nustatyti įstaigos finansinės būklės, veiklos rezultatų ir pinigų srautų keitimosi tendencijas.

Ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių pripažinimo, apskaitos ar dėl jų atsirandančio turto, įsipareigojimų, finansavimo sumų, pajamų ir (arba) sąnaudų vertinimo apskaitoje pakeitimas yra laikomas apskaitos politikos keitimu.

Apskaitos politika gali būti keičiama:

- dėl VSAFAS nuostatų pakeitimo;
- jei to reikalauja kiti teisės aktai.

Apskaitos politikos keitimas finansinėse ataskaitose parodomas taikant retrospektyvinį būdą, t.y. nauja apskaitos politika taikoma taip, lyg ji visada būtų buvusi naudojama, todėl pakeista apskaitos politika yra pritaikoma ūkinėms operacijoms ir ūkiniams įvykiams nuo jų atsiradimo.

Poveikis, kurį daro apskaitos politikos keitimas einamojo ataskaitinio laikotarpio informacijai ir darytų ankstesnių ataskaitinių laikotarpių informacijai, registruojamas apskaitoje tą ataskaitinį laikotarpį, kurį apskaitos politika pakeičiama, ir parodomas einamojo ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose. Lyginamoji ankstesnio ataskaitinio laikotarpio informacija finansinėse ataskaitose pateikiama tokia, kokia buvo, t.y. nėra koreguojama.

Apskaitos politika keičiama tik nuo ataskaitinio laikotarpio pradžios, nes informacija už visą ataskaitinį laikotarpį yra parodoma taikant vienodą apskaitos politiką panašaus pobūdžio ūkinėms operacijoms ir ūkiniams įvykiams.

Apskaitinių įverčių keitimas

Apskaitinio įverčio keitimas nesusijęs su ankstesniais laikotarpiais ir nėra apskaitos klaidos taisymas, todėl buhalterinėje apskaitoje registruojamas tą ataskaitinį laikotarpį, kurį keitimas buvo atliktas, o finansinėse ataskaitose parodomas taikant perspektyvinį būdą.

Finansinių ataskaitų elemento vertės pokytis, atsiradęs dėl apskaitinio įverčio pokyčio, yra parodomas toje pačioje veiklos rezultatų ataskaitos eilutėje, kurioje buvo parodyta prieš tai buvusi šio ataskaitos elemento vertė. Informacija, susijusi su apskaitinio įverčio pakeitimu, pateikiama aiškinamajame rašte.

Apskaitos klaidų taisymas

Apskaitos klaida – klaida, kuri atsiranda dėl neteisingo skaičiavimo, netinkamo apskaitos metodo taikymo, neteisingo ūkinės operacijos ar ūkinio įvykio registravimo ar dėl apsirikimo.

Esminė apskaitos klaida – einamuoju ataskaitiniu laikotarpiu išaiškėjusi klaida, dėl kurios praėjusių finansinių metų ar kelių praėjusių finansinių metų finansinės ataskaitos negali būti laikomos iš esmės patikimomis. Apskaitos klaida laikoma esmine, jei jos vertinė išraiška individualiai arba kartu su kitomis tą ataskaitinį laikotarpį nustatytomis klaidų vertinėmis išraiškomis yra didesnė nei 0,0025 proc. per praėjusius finansinius metus gautų finansavimo sumų ir (arba) pajamų vertės arba 0,0012 proc. turto vertės.

Einamuoju ataskaitiniu laikotarpiu pastebėtos klaidos, padarytos praėjusių ataskaitinių laikotarpių finansinėse ataskaitose taisomos einamojo ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose.

Klaidų taisymo įtaka finansinėse ataskaitose parodoma taip:

- jei apskaitos klaida nėra esminė, jos taisymas registruojamas toje pačioje sąskaitoje, kurioje buvo užregistruota klaidinga informacija, ir parodomas toje pačioje veiklos rezultatų ataskaitos eilutėje, kurioje buvo pateikta klaidinga informacija;
- jei apskaitos klaida esminė, jos taisymas registruojamas tam skirtoje sąskaitoje ir parodomas veiklos rezultatų ataskaitos eilutėje „Apskaitos politikos keitimo bei esminių klaidų taisymo įtaka“. Lyginamoji ankstesnio ataskaitinio laikotarpio finansinė informacija pateikiama tokia kokia buvo, t.y. nekoreguojama.

Su esminės klaidos taisymu susijusi informacija pateikiama aiškinamajame rašte:

- esminių apskaitos klaidų pobūdis ir ataskaitinis laikotarpis, kurį esminė klaida buvo padaryta;
- kokiems finansinės būklės ataskaitos straipsniams esminės apskaitos klaidos taisymas turėjo įtakos ir koregavimo suma, registruota apskaitoje ir įtraukta parodant grynąjį ataskaitinio laikotarpio perviršį ar deficitą.

Informacijos pagal segmentus atskleidimas

Įstaigos apskaita tvarkoma taip, kad pagrindinės veiklos sąnaudos ir išmokos yra priskiriamos prie veiklos segmento pagal valstybės funkciją. Todėl finansinėse ataskaitose informacija apie segmentus pateikiama priklausomai nuo įstaigos atliekamų valstybės funkcijų.

Turtas, finansavimo sumos, įsipareigojimai, pajamos, sąnaudos ir pinigų srantai pirminiams segmentams pagal valstybės funkcijas priskiriami atsižvelgiant į tai kokioms programoms vykdyti skiriami ir naudojami išteklių.

Jei turto, įsipareigojimų, finansavimo sumų, pajamų ir sąnaudų priskyrimo segmentui pagrindas yra neaiškus, šios sumos priskiriamos didžiausią įstaigos veiklos dalį apimančiam segmentui.

Tarpusavio užskaitos ir palyginamieji skaičiai

Sudarant finansinių ataskaitų rinkinį, turto ir įsipareigojimų, taip pat pajamų ir sąnaudų tarpusavio užskaita negalima, išskyrus atvejus, kai tokios užskaitos yra būtinos (pvz., dėl draudiminio įvykio patirtų sąnaudų užskaita atliekama su gauta draudimo išmoka).

Palyginamieji skaičiai yra koreguojami, kad atitiktų ataskaitinių metų finansinius rezultatus. Apskaitos principų ir apskaitinių įverčių pasikeitimai, sudarant ataskaitinio laikotarpio finansinių ataskaitų rinkinį, pateikiami aiškinamajame rašte.

Pastabos

1. Per ataskaitinį laikotarpį apskaitos politika keista nebuvo. Apskaitinių įverčių keitimo nebuvo. Įstaigos veiklą įtakančių įvykių, reikalaujančių formuoti *ilgalaikius ir trumpalaikius atidėjinius* nebuvo (atidėjinių nėra).

2. Įstaiga turi **neapibrėžtųjų įsipareigojimų** už **160749,00** Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 855321 Eur*). Tai suma, už kurią Krašto apsaugos ministerijai, kaip atsakovui, teismuose yra pateikta turtinių reikalavimų. Informacija pateikta vadovaujantis KAM Teisės departamento pateiktais duomenimis.

Taip pat pažymime, kad Krašto apsaugos ministerija atsakovės teisėmis dalyvauja administracinių bylų teisminiame nagrinėjime dėl skundų, kurių reikalavimai nėra turtiniai. Teismui tenkinus tokius pareiškėjų skundus, atsirastų papildomų turtinių įsipareigojimų, kurių sumos šiuo metu nėra žinomos ir negali būti įvertintos.

Įstaiga turi **neapibrėžtojo turto** už **9381,00** Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 23393,00 Eur*). Ji sudaro suma, už kurią Krašto apsaugos ministerija, kaip ieškovė, teismuose yra pateikusi turtinių reikalavimų. Suma įvertinta vadovaujantis KAM Teisės departamento pateiktais duomenimis.

3. Pažymime, kad vadovaujantis 2017 m. gegužės 31 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 406 „Dėl valstybės įmonės „Infostruktūra“ savininko teisių ir pareigų įgyvendinimo“ nuo 2017-06-08 VĮ „Infostruktūra“ savininko teises ir pareigas įgyvendino Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 3 d. nutarimo Nr. 316 „Dėl valstybės įmonės „Infostruktūra“ pertvarkymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. gegužės 31 d. nutarimo Nr. 406 „Dėl valstybės įmonės „Infostruktūra“ savininko teisių ir pareigų įgyvendinimo“ pripažinimo netekusiu galios“ nuo 2019-07-01 valstybės įmonė „Infostruktūra“ pertvarkoma į Krašto apsaugos ministerijos biudžetinę įstaigą - Kertinis valstybės telekomunikacijų centras. Pertvarkius įmonę į biudžetinę įstaigą visą įmonės turtą ir įsipareigojimus perėmė Biudžetinė įstaiga Kertinis valstybės telekomunikacijų centras.

4. Pažymime, kad Krašto apsaugos ministerija, 2018 m. kovo 30 d. ministro įsakymu Nr. KV-17, perdavė Gynybos resursų agentūrai prie KAM reikšmingą dalį Krašto apsaugos ministerijos sutartinių įsipareigojimų, atliktų išankstinių ir sukauptų mokėjimų, taip pat nematerialiojo, ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise.

Kitų reikšmingų įvykių, įtakančių biudžetinės įstaigos veiklos rezultatus ir finansinių ataskaitų rinkinį, po paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos CFTT prie KAM duomenimis nebuvo.

ra priskaitomas paskutinę kalendorinių metų dieną;

3) sukauptos mokėtinos sumos biudžetinėms įstaigoms – 84749,13 Eur;

4) kitos sukauptos mokėtinos sumos – 469009,49 Eur;

8.2.7. *kiti trumpalaikiai įsipareigojimai* – 84318,02 Eur. Tai: mokėtinos sumos (GA) atskaitingiems asmenims – 18984,19 Eur, mokėtini mokesčiai tarptautinėms organizacijoms – 65129,24 Eur ir kitos mokėtinos sumos – 204,59 Eur.

9. **GRYNASIS TURTAS** paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną sudaro – **3217847,11** Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 2953016,84 Eur*). Palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu daugiausia dėl tikrosios vertės rezervo įtakos, turtas padidėjo – 264830,27 Eur (9,0 %). Detalizuojame:

9.1. *rezervai* – 3125331,28 Eur, visa suma:

9.1.1. *tikrosios vertės rezervas*. Tikrosios vertės rezervas patikslintas ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais pagal VĮ Registrų centro duomenis (žemės verčių žemėlapis, vidutinė rinkos vertė);

9.2. *nuosavybės metodo įtaka* neigiama – (187243,00) Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 374698,00 Eur*). Tai reikšmingai įtakojo investicijų į kontroliuojamus ne viešojo sektoriaus subjektus (VĮ „Infostruktūra“) nurašymas iš Krašto apsaugos ministerijos buhalterinės apskaitos registrų ryšium su VĮ „Infostruktūra“ nuo 2019-07-01 pertvarkymu į biudžetinę įstaigą (KVTC);

9.3. *sukauptas perviršis* – 279758,83 Eur, tai:

9.3.1. *einamaisiais metais susidarė perviršis* ir sudaro – 244771,27 Eur;

9.3.2. *ankstesnių metų perviršis* ir sudaro – 34987,56 Eur.

10. **PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS** įstaigos veiklos rezultatų ataskaitoje paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną sudarė – **29791608,04** Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 24030503,80 Eur*). Palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu padidėjo – 5761104,24 Eur (24,0 %). Detalizuojame:

10.1 *finansavimo pajamos* – 29791522,60 Eur; iš jų:

10.1.1. iš *valstybės biudžeto* – 28952708,86 Eur;

10.1.2. iš *ES, užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų lėšų* – 838813,74 Eur;

10.2. *pagrindinės veiklos kitos pajamos* paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną sudarė – 85,44 Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 8635,36 Eur*). Visa suma:

10.2.1. *pagrindinės veiklos kitos pajamos*;

10.2.2. *pervestinių pagrindinės veiklos kitų pajamų suma* – 0,00 Eur.

11. **PAGRINDINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS** paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną sudarė **29720093,40** Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 24019133,16 Eur*). Palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu padidėjo – 5700960,24 Eur (23,7 %). Detalizuojame:

11.1. *darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudos* – 8312379,20 Eur;

11.2. *nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos* – 96417,25 Eur;

11.3. *komunalinių paslaugų ir ryšių sąnaudos* – 271984,76 Eur;

11.4. *komandiruočių sąnaudos* – 773676,50 Eur;

11.5. *transporto sąnaudos* – 101056,63 Eur;

11.6. *kvalifikacijos kėlimo sąnaudos* – 46096,79 Eur;

11.7. *paprastojo remonto ir eksploatavimo sąnaudos* – 146248,87 Eur;

11.8. *nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos* – 4540512,73 Eur;

11.9. *sunaudotų ir parduotų atsargų savikainos sąnaudos* – 39504,50 Eur;

11.10. *socialinių išmokų sąnaudos* – 0,00 Eur;

11.11. *nuomos sąnaudos* – 743,47 Eur

11.12. *finansavimo sąnaudos* – 2411808,67 Eur;

11.13. *kitų paslaugų sąnaudos* – 1362369,91 Eur;

11.14. *kitos sąnaudos* – 11617294,12 Eur.

Pažymime, kad įstaiga sąnaudas patyrė segmentuose „Gynyba“ (reikšmingiausia dalis) ir „Švietimas“. Šiuose segmentuose yra apskaityti ir įstaigos pagrindinės veiklos pinigų srautai.

12. **PAGRINDINĖS VEIKLOS PERVIRŠIS** – vykdydama pagrindinę veiklą įstaiga patyrė **71514,64** Eur perviršį (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – už 11370,64 Eur*).

13. **FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAS** – **neigiamas** ir sudaro (**3298,37**) Eur. Detalizuojame:

Finansinės ir investicinės veiklos pajamos – 15579,38 Eur. Jas sudaro:

1) pajamos dėl teigiamos valiutos kurso pasikeitimo įtakos – 15579,38 Eur;

Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos – 18877,75 Eur. Jas sudaro:

1) sąnaudos dėl neigiamos valiutos kurso pasikeitimo įtakos – 18725,35 Eur;

2) baudų ir delspinigių sąnaudos – 152,40 Eur.

14. APSKAITOS POLITIKOS KEITIMO IR ESMINIŲ APSKAITOS KLAIDŲ TAISYMO ĮTAKA sudarė – **176555,00** Eur. Tai įtakojo apskaitos politikos keitimas ryšium su VĮ „Infostruktūra“ nuo 2019-07-01 pertvarkymu į biudžetinę įstaigą.

15. GRYNASIS PERVIRŠIS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ – **244771,27** Eur.

16. NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA neigiama ir sudaro – **(187243,00)** Eur. Ataskaitinio laikotarpio rezultatas susidarė dėl kontroliuojamų subjektų pelno 157033,00 Eur ir kontroliuojamų subjektų nuostolio 344276,00 Eur (VĮ „Infostruktūra“).

17. Per ataskaitinį laikotarpį **GRYNASIS PERVIRŠIS** po patirtos nuosavybės metodo įtakos sudaro – **57528,27** Eur.

18. Grynojo turto pokyčių ataskaitoje likutis 2013 m. gruodžio 31 d. yra 223325,24 Eur, likutis 2014 m. gruodžio 31 d. – 2005773,69 Eur, per ataskaitinį laikotarpį patirtas grynasis perviršis – 1962503,19 Eur, užregistruotas tikrosios vertės rezervo padidėjimas – 491000,00 Eur, likutis 2015 m. gruodžio 31 d. – 4459276,88 Eur, užregistruotas tikrosios vertės rezervo padidėjimas – 1813331,28 Eur ir per ataskaitinį laikotarpį sukauptas perviršis – 378865,36 Eur. Grynojo turto likutis 2016 m. gruodžio 31 d. – 2192196,64 Eur, 2017 m. užregistruotas tikrosios vertės rezervo padidėjimas – 421000,00 Eur, gauta nuosavybės metodo įtaka 140391,00 Eur, patirtas sukaupto perviršio sumažėjimas – 361409,90 Eur, likutis 2017 m. gruodžio 31 d. – 2392177,74 Eur. 2018 m. užregistruotas tikrosios vertės rezervo padidėjimas – 309000,00 Eur, nuosavybės metodo įtakos padidėjimas 234307,00 Eur, patirtas sukaupto perviršio padidėjimas – 17532,10 Eur, likutis 2018 m. gruodžio 31 d. – 2953016,84 Eur. 2019 m. užregistruotas tikrosios vertės rezervo padidėjimas – 582000,00 Eur, nuosavybės metodo įtakos sumažėjimas 561941,00 Eur, patirtas sukaupto perviršio padidėjimas – 244771,27 Eur, likutis 2019 m. gruodžio 31 d. – **3217847,11** Eur.

Krašto apsaugos ministerijos kanclerė
(Teisės aktais įpareigoto pasirašyti asmens pareigų pavadinimas)

(Parašas)

Daiva Beliackienė
(Vardas, pavardė)

CFTT prie KAM direktoriaus pavaduotoja

Virginija Jašmontienė